

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут Кафедра
теорії та історії держави і права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**НАРОДОВЛАДДЯ У ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОМУ
БУДІВНИЦТВІ УКРАЇНИ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Право»

Спеціальність D8 Право

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Народовладдя у державно-правовому будівництві України
Викладач (-і)	Сворак Степан Дмитрович, д.ю.н., д.і.н, професор, професор кафедри теорії та історії держави і права
Контактний телефон викладача	Сворак Степан Дмитрович +380 67 939 91 49
Е-mail викладача	Сворак Степан Дмитрович stepan.svorak@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kttidip.cnu.edu.ua/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<i>Предметом вивчення навчальної дисципліни є концепт народовладдя в Україні в державно-правових поглядах дослідників XIX–XX ст., сутність народовладної традиції в умовах становлення та трансформації державницьких інститутів в Україні.</i>	
<i>Основними джерелами цієї навчальної дисципліни виступають: підручники, посібники, документи і нормативні матеріали, енциклопедичні і довідкові видання, спеціальна література з окремих проблем народовладдя.</i>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Формування знань про проблему народовладдя в історії держави і права України у вітчизняній правознавчій думці, розумінням шляхів розвитку поглядів на сутність інститутів народовладдя в історії держави і права України в нинішніх умовах, вміння правового пошуку у сучасний період в Україні механізмів зміцнення інститутів демократії, які є запорукою державного суверенітету та територіальної цілісності України.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є отримання знань про філософсько-правовий зміст категорій «народовладдя» і «демократія» в їхніх історичних та інституційних вимірах; визначення основних методологічних засад дослідження народовладдя в державно-правових ученнях України XIX–XX ст.; дослідження ідеї народовладдя як ціннісно-світоглядних засад стабілізації національно- правової системи в політико-правових концепціях XX – початку XXI століть.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Загальні компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). Здатність працювати в міжнародному контексті. Здатність розробляти проекти та управляти ними. <p>Фахові компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток 	

правової системи та правозастосування в Україні.

Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

Програмні результати навчання:

Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

5. Організація навчання					
Обсяг навчальної дисципліни					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			10		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			6		
самостійна робота			74		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
1	D8 Право	5	нормативний		
Тематика курсу					
Тема			кількість год.		
			лекції	заняття	сам. роб.
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади дослідження народовладдя в юридичній науці					
Тема 1. Поняття «народовладдя» та категоріальний апарат дослідження у теорії та історії держави і права			2	-	12
Тема 2. Теоретико-методологічні засади аналізу демократичної влади			2	2	12
Модуль II. Народовладдя у проектах української державності XIX – початку XX століття.					
Тема 3. Ідея народовладдя у період становлення та зміцнення устоїв Російської імперії в Україні I половини XIX століття			2	2	12
Тема 4. Народовладдя та інститути народного представництва в українських урядах I половини XX століття			2	-	12
Тема 5. Демократична влада у концепціях державно- правової ідеології комунізму, лібералізму та націоналізму			2	-	12
Тема 6. Легітимація президентської влади та державного управління в Україні в умовах народовладної правової свідомості			-	2	14
ЗАГ.:			10	6	74
6. Система оцінювання курсу					

Загальна система оцінювання курсу	Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами 1-єї контрольної роботи. Робота виконується у відповідності до графіку контролю самостійної роботи, який розміщено на інформаційному стенді та сайті кафедри. На контрольну роботу вноситься 15 варіантів, кожен з яких складається з 5-и завдань. Перше і друге запитання (описові) оцінюються максимально у 5 балів. Третє запитання передбачає чітку і коротку відповідь на запитання і оцінюється в 4 бали. Четверте і п'яте запитання оцінюються максимально в 3 бали кожне. Максимальний бал за контрольну роботу становить 20 балів.
Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/denna-forma-5/ , а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 25 (пп. 2.4.2.1 МРПОУ).
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

7. Політика курсу

<p>Письмові роботи:</p> <p>Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових самостійних робіт за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік питань міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських занять та з самостійної роботи), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань (за вибором студента) – Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/методичні_матеріали/</p> <p>Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмових модульних контрольних робіт) та додаткових письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ).</p> <p>Академічна доброчесність:</p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» Нова редакція Положення про запобігання академічному плагіату (pnu.edu.ua). Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.</p> <p>Відвідування занять:</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.</p> <p>Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку (абз. 1. пп. 3.1.2 МРПОУ). Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового</p>
--

семестрового балу студента (абз. 2. пп. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Антонович В. Б. Моя сповідь: Вибрані історичні та публіцистичні твори / Упор. О. Тодійчук, В. Ульяновський. Вст. ст. та коментарі В. Ульяновського. К.: Либідь, 1995. 816 с.
2. Балушок В.Г. Українська етнічна спільнота: етногенез, історія, етномія / В. Г. Балушок; Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України. Біла Церква: О. В. Пшонківський, 2008. 304 с.
3. Бевз Т. А. Формування системи народоправства в період діяльності Української Центральної Ради. Т. А. Бевз. Українська Центральна Рада: поступ націєтворення та державобудівництва. К.: Українська Видавнича Спілка, 2002. – 358 с.
4. Верстюк В. Ф. Українська Народна Республіка / В. Ф. Верстюк // Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності. – К., 2008. – 988 с.
5. Голод, Ольга. Позитивні аспекти впровадження реформи децентралізації. *Kolegium redakcyjne*, 2022, 208.
6. Волошенюк, О. В. "Дорада демократія: модернізація чи криза народовладдя?." Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право 66. 2021. 36-41.
7. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. К.: Товариство «Знання» України, 1991. 148 с.
8. Ivanov, S. V. Аксіологічно-антропологічні засади парламентаризму в Конституції Пилипа Орлика як втілення ідеї народовладдя. *Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 2022, 1: 40-49.
9. Ізвіцька, Ганна Вікторівна; Коршун, А. О. Конституційні засади місцевого самоврядування. In: *The 11 th International scientific and practical conference "Modern directions of scientific research development"* (April 20-22, 2022) *VoScience Publisher*, Chicago, USA. 2022. 440 p. 2022.p. 426.
10. Квіткевич, Руслани Борисівни. Механізми впровадження в Україні народовладдя: витоки та сьогодення. 2021.
11. Кравчук, Степан. Правові аспекти впливу на демократію взаємовідносин громадянського суспільства і держави. *Scientific Collection «InterConf»*, 2022, 119: 63-70..
12. Палапа, Н. В.; Нагорнюк, О. М. Децентралізація влади в Україні: посилення демократії та забезпечення народовладдя на основі збалансованого природо-і ресурсокористування. *Збалансоване природокористування*, 2022, 1: 21-28.
13. Півторак Г. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов: міфи та правда про трьох братів слов'янських зі «спільної колиски». Г. Півторак. – 2-ге вид., доп. К.: Арістей, 2004. 180 с.
14. Політологія. Кінець XIX – перша половина XX ст. Хрестоматія / За ред. О. І. Семківа. Львів, 1996. 596 с.
15. Стогова, Ольга Володимирівна. Народовладдя через всеукраїнський референдум: новації закону. 2021. PhD Thesis. Сумський національний аграрний університет.
16. Сачко, Д. В. Особливості, історія та перспективи сучасного парламентаризму в Україні. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*, 2022, 2: 74-81..
17. Сворак С. Д. Політико-правова думка України XIX–XX століть про народовладдя: Монографія. Івано-Франківськ, 2016. 373 с.
18. Сворак С. Д. Народовладний устрій Київської Русі: державно-правовий аспект: монографія / Івано-Франківськ, 2017. – 238 с.
19. Тимошенко В. І. Розвиток теорії держави в політико-правовій думці України і Росії (кінець XIX – початок XX ст.): монографія. В.І.Тимошенко. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2004. 357 с.
20. Українське державотворення: не витребуваний потенціал. *Словник-довідник / Мироненко О. Н., Римаренко Ю. І. та ін.. К.: Либідь. 557 с.*
21. Шаульський, М. І. Проблеми Локальної Демократії України В Контексті Законодавчих Ініціатив. *Прикарпатський Юридичний Вісник*, 2022, 1 (42). 23-26.

22. Яненко, Лариса Петрівна. "До науки про народовладдя." 2021.

Викладач _____ Сворак С. Д

